

Informacja o zmianach w prawie związanych z pandemią koronawirusa COVID – 19 - część III

1. Ustawa z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (*Tarcza 3.0*)

Zgodnie z uzasadnieniem do projektu ustawy, w ustawie proponuje się szereg działań, których zastosowanie będzie miało zarówno charakter doraźny (dostosowawczy do obecnej sytuacji pandemii), jak i długofalowy (pakiet dalszych uproszczeń i ułatwień mających na celu utrzymanie oraz możliwy wzrost inwestycji na etapie wychodzenia z etapu pandemii).

Rozwiązania zaproponowane w przedmiotowej regulacji stanowią kontynuację polityk mających pełnić funkcję katalizatorów oraz bodźców dla polskiej gospodarki. Służą one będą nie tylko krótkofalowym celom ograniczenia negatywnych skutków SARS-CoV-2, ale pełnią także rolę instrumentów wpływających długofalowo na rozwój gospodarczy Polski.

Ich celem jest także wpisanie się i kontynuacja rozwiązań zawartych w ramach ustaw z tzw. Tarczy antykrzysowej jako szeregu kolejnych działań stanowiących wsparcie zarówno dla polskich przedsiębiorców, jak i całego społeczeństwa. Pakiet rozwiązań projektowanych przedmiotową ustawą będzie miał na celu m.in. ograniczenie potencjalnych strat dla polskiej gospodarki.

Ustawa wprowadza zmiany w 47 ustawach, w tym w szczególności w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

I. Zmiany w Kodeksie Cywilnym

W Kodeksie Cywilnym wprowadzono zmiany, zgodnie z którymi **nieważna jest umowa**, w której osoba fizyczna zobowiązuje się do przeniesienia własności nieruchomości służącej zaspokojeniu jej potrzeb mieszkaniowych w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z tej lub innej umowy niezwiązanej bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby, w przypadku gdy:

- 1) wartość nieruchomości jest wyższa niż wartość zabezpieczanych tą nieruchomości roszczeń pieniężnych powiększonych o wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie od tej wartości za okres 24 miesięcy lub
- 2) wartość zabezpieczanych tą nieruchomości roszczeń pieniężnych nie jest oznaczona, lub
- 3) zawarcie tej umowy nie zostało poprzedzone dokonaniem wyceny wartości rynkowej nieruchomości przez biegłego rzeczoznawcę.

II. Zmiany w Kodeksie Postępowania Cywilnego

W Kodeksie Postępowania Cywilnego dodano art. 952¹, zgodnie z którym termin licytacji lokalu mieszkalnego lub nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym, które służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika, wyznacza się na wniosek wierzyciela. Wierzyciel jest uprawniony do złożenia wniosku, o którym mowa powyżej, jeżeli wysokość egzekwowanej należności głównej stanowi co najmniej równowartość jednej dwudziestej części sumy oszacowania. Jeżeli egzekucję z nieruchomości prowadzi kilku wierzycieli, termin licytacji nieruchomości, o której mowa powyżej, wyznacza się również w przypadku, gdy wnioski w tym przedmiocie złożyli wierzyciele, których łączna wysokość egzekwowanych należności głównych stanowi co najmniej równowartość jednej dwudziestej części sumy oszacowania.

Powyższych rozwiązań nie stosuje się, jeżeli należność przysługuje Skarbowi Państwa, wynika z wyroku wydanego w postępowaniu karnym lub mimo niespełnienia warunków przewidzianych w tych przepisach zgodę na wyznaczenie terminu licytacji wyraził dłużnik, do którego nieruchomości należy, albo sąd. Sąd wyraża zgodę na wyznaczenie terminu licytacji na wniosek wierzyciela, jeżeli przemawia za tym wysokość i charakter dochodzonej należności lub brak możliwości zaspokojenia wierzyciela z innych składników majątku dłużnika. Na postanowienie sądu oddalające wniosek wierzyciela przysługuje zażalenie.

Licytacji lokalu mieszkalnego lub nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym, które służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika, nie przeprowadza się w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii oraz 90 dni po jego zakończeniu.

III. Zmiany w Kodeksie Karnym

W Kodeksie karnym dodano w art. 304 § 2 i 3 zgodnie z którymi - kto, w zamian za udzielone osobie fizycznej świadczenie pieniężne wynikające z umowy pożyczki, kredytu lub innej umowy, której przedmiotem jest udzielenie takiego świadczenia z obowiązkiem jego zwrotu, niezwiązanej bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby, żąda od niej zapłaty kosztów innych niż odsetki w kwocie co najmniej dwukrotnie przekraczającej maksymalną wysokość tych kosztów określoną w ustawie, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Tej samej karze podlega, kto, w związku z udzieleniem osobie fizycznej świadczenia pieniężnego wynikającego z umowy pożyczki, kredytu lub innej umowy, której przedmiotem jest udzielenie świadczenia pieniężnego z obowiązkiem jego zwrotu, niezwiązanej bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby, żąda od niej zapłaty odsetek w wysokości co najmniej dwukrotnie przekraczającej stopę odsetek maksymalnych lub odsetek maksymalnych za opóźnienie.

IV. Zmiany w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych

W powyższej Ustawie uchylono art. 15 zzz, zgodnie, z którym z mocy prawa wstrzymany był bieg terminów materialnych, terminów administracyjnych oraz art. 15zss. który z mocy prawa wstrzymał bieg terminów procesowych i sądowych.

Zgodnie z art. 68 Tarczy 3.0, określającym **rozpoczęcie biegu lub dalszy bieg terminów**, których bieg był wstrzymany lub zawieszony na podstawie dotychczasowych przepisów:

- terminy, o których mowa w art. 15zsr ust. 1 ustawy zmienianej w art. 46, których bieg nie rozpoczął się na podstawie art. 15zsr ust. 1 tej ustawy, rozpoczynają bieg **po upływie 7 dni** od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy,
- terminy, o których mowa w art. 15zsr ust. 1 ustawy zmienianej w art. 46, których bieg uległ zawieszeniu na podstawie art. 15zsr ust. 1 tej ustawy, biegną dalej **po upływie 7 dni** od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy,
- terminy w postępowaniach, o których mowa w art. 15zss ustawy zmienianej w art. 46, których bieg nie rozpoczął się na podstawie art. 15zss tej ustawy, rozpoczynają bieg **po upływie 7 dni** od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy,
- terminy w postępowaniach, o których mowa w art. 15zss ustawy zmienianej w art. 46, których bieg uległ zawieszeniu na podstawie art. 15zss tej ustawy, biegną dalej **po upływie 7 dni** od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

W Ustawie wprowadzono też nowe przepisy (*art. 15zsz¹–15zsz⁵*) mające za zadanie **usprawnić pracę sądów**. Zgodnie z dodanymi przepisami, w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego **rozszerzono** - w porównaniu do obecnie obowiązujących przepisów - **możliwość procedowania w ramach tzw. rozprawy odmiejscowionej**, z użyciem środków porozumiewania się na odległość, a nawet kierowania spraw, które powinny być rozpoznane na rozprawie, a które nie mogą czekać na zmianę sytuacji epidemiologicznej lub nie mogą być rozpoznane zdalnie, na posiedzenie niejawne. W tym przypadku strony będą informowane o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne. Będą również mogły złożyć sprzeciw przeciwko takiemu procedowaniu w terminie 7 dni od dnia doręczenia im rzeczonożego powiadomienia. W przesyłanym zawiadomieniu należy pouczyć stronę niezastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej o prawie i terminie do złożenia sprzeciwu.

Dodane przepisy umożliwiają zamknięcie rozprawy i wydanie orzeczenia na posiedzeniu niejawnym po uprzednim odebraniu od stron lub uczestników postępowania stanowisk na piśmie, jeśli w rozpoznawanej sprawie według kodeksu postępowania cywilnego postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości.

Jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, w której apelację wniesiono **przed dniem 7 listopada 2019 r.**, sąd drugiej instancji uzna, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, może skierować sprawę na posiedzenie niejawne, chyba że strona wniesie o przeprowadzenie rozprawy lub wnosila o przeprowadzenie niepodlegającego pominięciu dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania stron. Sąd rozpoznaje jednak sprawę na posiedzeniu niejawnym w razie cofnięcia pozwu, cofnięcia apelacji albo jeżeli zachodzi nieważność postępowania. Wniosek o przeprowadzenie rozprawy składa się w terminie **7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia** o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne.

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich w sprawach, w których strona wnosząca skargę kasacyjną nie rzekła się rozprawy lub inna strona zażądała przeprowadzenia rozprawy, Naczelny Sąd Administracyjny może rozpoznać skargę kasacyjną na posiedzeniu niejawnym, jeżeli wszystkie strony w terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze skierowania sprawy na posiedzenie niejawne wyrażą na to zgodę. Sądy administracyjne także będą mogły procedować w ramach rozprawy **odmiejscowionej**, jak również większą liczbę spraw załatwiać na posiedzeniach niejawnych.

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich podział czynności, o którym mowa w art. 22a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych może zostać ustalony przed zasięgnięciem opinii kolegium właściwego sądu. Odwołanie od podziału czynności nie wstrzymuje jego stosowania. W przypadku uwzględnienia odwołania przydział spraw dokonany przed doręczeniem sądowi uchwały Krajowej Rady Sądownictwa pozostaje w mocy.

W Ustawie dodano nowe przepisy dotyczące spółek prowadzących lub wykonujących funkcję giełdowej izby rozrachunkowej zgodnie, z którymi:

Spółka prowadząca giełdową izbę rozrachunkową oraz spółka wykonująca funkcję giełdowej izby rozrachunkowej na podstawie art. 68a ust. 14 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi w okresie do dnia 30 września 2020 r. dopuszczają w szczególności następujące formy zabezpieczeń niepieniężnych wnoszonych na pokrycie depozytów zabezpieczających rozliczane przez te spółki transakcje:

1) prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia w rozumieniu ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii potwierdzających wytworzenie energii z odnawialnych źródeł energii, której okres wytworzenia rozpoczął się dnia 1 marca 2009 r. z wyłączeniem praw majątkowych dla energii elektrycznej wytworzonej z biogazu rolniczego, której okres produkcji rozpoczął się dnia 1 lipca 2016 r.;

2) uprawnienia do emisji, o których mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji;

3) gwarancje bankowe;

4) poręczenie spółki:

a) z grupy kapitałowej, będącej w stosunku do podmiotu, któremu udzielane jest takie poręczenie, przedsiębiorcą dominującym w rozumieniu art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, oraz

b) posiadającej rating kredytowy w rozumieniu art. 3 pkt 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1060/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie agencji ratingowych co najmniej na poziomie kategorii ratingowej wskazanej w ust. 4 oraz spełniającej wymagania, o których mowa w ust. 3, oraz

c) która do umowy poręczenia dołączyła gwarancję bankową lub oświadczenie, złożone w formie aktu notarialnego, o poddaniu się egzekucji w trybie z art. 777 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego (*ust.1*)

Zwalnia się z obowiązku ustanowienia zabezpieczenia finansowego w stosunku do maksymalnie 50% wartości wymaganych depozytów, o których mowa w ust. 1, podmiot będący członkiem giełdowej izby rozrachunkowej, w przypadku gdy podmiot ten: posiada ocenę inwestycyjną, zwaną dalej "ratingiem kredytowym", dokonaną przez instytucję wskazaną w ust. 3 na minimalnym poziomie określonym w ust. 4 oraz złoży oświadczenie w formie aktu notarialnego o poddaniu się egzekucji w trybie z art. 777 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego (*ust.2*)

Instytucjami, których rating kredytowy zwalnia z obowiązku ustanowienia zabezpieczenia finansowego w zakresie, o którym mowa w ust. 2, są następujące agencje ratingowe: Fitch, Moody's, Standard & Poor's. (*ust.3*)

Minimalny poziom długoterminowego ratingu kredytowego, który zwalnia z obowiązku ustanowienia zabezpieczenia finansowego w zakresie, o którym mowa w ust. 2, dla instytucji wskazanej w ust. 3: pkt 1 - wynosi BBB, pkt 2 - wynosi Baa3, pkt 3 - wynosi BBB. (*ust.4*)

Zabezpieczenie finansowe, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, dla podmiotu będącego członkiem giełdowej izby rozrachunkowej nie może być większe niż 50% wartości wymaganych depozytów, o których mowa w ust. 1. (*ust.5*)

Dla zabezpieczeń finansowych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, wnoszonych przez podmioty, które posiadają rating kredytowy lub należą do grupy kapitałowej posiadającej rating kredytowy dokonany przez instytucję wskazaną w ust. 3 na minimalnym poziomie określonym w ust. 4, nie stosuje się limitów ilościowych ograniczających możliwość wnoszenia tych form zabezpieczeń. (*ust.6*)

Suma zabezpieczenia finansowego w formach wskazanych w ust. 1 oraz zwolnienia z obowiązku ustanowienia zabezpieczenia finansowego, o którym mowa w ust. 2, nie może być większa niż 90% wartości wymaganych zabezpieczeń dla danego podmiotu będącego członkiem giełdowej izby rozrachunkowej. (*ust.7*)

W ustawie wprowadzono także przepisy mające za zadanie rozszerzyć **uprawnienia notariuszy**. Zgodnie z nowym brzmieniem przepisów, w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonych w związku z COVID-19 notariusz może wydrukować dokument elektroniczny sporządzony przez podmiot publiczny, o którym mowa w art. 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, i opatrzyć wydruk datą pewną, o ile dokument ten jest niezbędny do przeprowadzenia czynności notarialnej. Sporządzony przez notariusza wydruk dokumentu, o którym mowa powyżej, opatrzony datą pewną, ma moc prawną dokumentu elektronicznego.

Podmiot publiczny, na żądanie osoby uprawnionej do otrzymania dokumentu elektronicznego sporządzanego przez podmiot publiczny, dostarcza notariuszowi za pomocą elektronicznej platformy usług administracji publicznej (ePUAP) dokument elektroniczny.

W zakresie **prawa pracy**, wprowadzono przepis zgodnie, z którym pracodawca będący przedsiębiorcą, o którym mowa w art. 15zbb ust. 1 Ustawy, albo organizacją pozarządową lub podmiotem, o których mowa w art. 15zze ust. 1 Ustawy, korzystający z dofinansowania do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w części niepodlegającej dofinansowaniu na podstawie tej ustawy **może otrzymać dofinansowanie**, o którym mowa w art. 15zbb albo art. 15zze Ustawy. Przepisów art. 15zbb ust. 12 i art. 15zze ust. 11 Ustawy nie stosuje się.

W Ustawie zmieniono również przepis, zgodnie z którym osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą **świadczenie postojowe** przysługuje, jeśli rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej przed dniem 1 kwietnia (wcześniej 1 lutego 2020 r.). Starosta może na podstawie umowy udzielić ze środków Funduszu Pracy jednorazowo pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy, który prowadził działalność gospodarczą przed dniem 1 kwietnia 2020 r. (*wcześniej 1 marca 2020 r.*)

Wydłużono możliwość pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego przysługującego przez okres nie dłuższy niż 14 dni. W związku z otwarciem żłobków i przedszkoli dodatkowy zasiłek opiekuńczy będzie przysługiwać również w przypadku braku możliwości zapewnienia opieki przez placówki lub decyzji rodzica ze względu na czasowe ograniczenie funkcjonowania tych placówek, gdy taka opieka nie jest możliwa oraz gdy rodzic podejmie decyzję o osobistym sprawowaniu opieki.

V. Zmiany w ustawie z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2

Zmiany w Ustawie dotyczą: **kredytów studenckich** (zawieszenia spłaty kredytu studenckiego). Zgodnie z Tarczą 3.0, na wniosek kredytobiorcy złożony do końca roku akademickiego 2019/2020 instytucja kredytująca zawiesza spłatę kredytu studenckiego, o którym mowa w art. 98 ust.1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, wraz z odsetkami, **na okres wskazany we wniosku, nie dłuższy niż 6 miesięcy**. Okres ten nie jest wliczany do okresu zawieszenia, o którym mowa w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (*ust.2*).

Okres spłaty kredytu studenckiego ustalony zgodnie z art. 101 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wydłuża się o okres, na który zawieszono jego spłatę zgodnie z ust. 2 powyżej.

Odsetki należne od kredytu studenckiego pobieranego przez kredytobiorców w okresie zawieszenia jego spłaty, o którym mowa w ust. 2 powyżej, są pokrywane w całości ze środków Funduszu Kredytów Studenckich, o którym mowa w art. 422 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

VI. Zmiany w Ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

W Ustawie uchylono przepis zmieniający treść art. 2 w ust. 2 pkt 10, w którym rozszerzono ustawową definicję klienta: „(...) a w przypadku umowy o prowadzenie rejestru akcjonariuszy, o której mowa w art. 3282 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych przez klienta instytucji obowiązanej rozumie się wyłącznie akcjonariusza, zastawnika lub użytkownika akcji podlegającego wpisowi do tego rejestru w związku z transakcją stanowiącą podstawę dokonania wpisu”.

VII. Zmiany w Ustawie Prawo spółdzielcze

W Ustawie Prawo spółdzielcze, znowelizowano art. 35 § 3 Prawa spółdzielczego, zgodnie z którym statut może przewidywać powołanie także innych organów niż wymienione w art. 35 § 1, składających się z członków spółdzielni. W takim przypadku statut określa zakres uprawnień tych organów oraz zasady wyboru i odwoływania ich członków. Przepisy art. 35 § 4¹–4⁴ stosuje się odpowiednio.

VIII. Zmiany w Kodeksie Spółek Handlowych

W Ustawie z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie Ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw, zmieniono datę wejścia w życie ustawy na dzień **1 marca 2021 r.** (*wcześniejsza data wejścia w życie 1 stycznia 2021 r.*).

Zmieniono także między innymi następujące przepisy:

- moc obowiązująca dokumentów akcji wydanych przez spółkę wygasa z mocy prawa z dniem **1 marca 2021 r.** (*wcześniej 1 stycznia 2021 r.*). Z tym samym dniem uzyskują moc prawną wpisy w rejestrze akcjonariuszy, a w przypadku spółki niebędącej spółką publiczną w rozumieniu ustawy zmienianej w art. 9 w brzmieniu dotychczasowym, której walne zgromadzenie podjęło uchwałę o zarejestrowaniu jej akcji w depozycie papierów wartościowych w rozumieniu przepisów ustawy zmienianej w art. 9, zapisy jej akcji na rachunkach papierów wartościowych,
- wezwania (akcjonariuszy przez spółkę do złożenia dokumentów akcji w spółce) nie mogą być dokonywane w odstępie dłuższym niż miesiąc ani krótszym niż dwa tygodnie. Pierwszego wezwania dokonuje się do dnia **30 września 2020 r.** (*wcześniej 30 czerwca 2020 r.*),
- do dnia **1 marca 2021 r.** (*wcześniej 1 stycznia 2021 r.*) do wykonywania i przenoszenia praw z akcji na okaziciela, których dokumenty zostały złożone w spółce, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące akcji imiennych,
- do spółek publicznych w rozumieniu ustawy zmienianej w art. 9 w brzmieniu dotychczasowym, których akcje do dnia **1 marca 2021 r.** (*wcześniej 1 stycznia 2021 r.*) nie były dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym lub wprowadzone do obrotu w alternatywnym systemie obrotu albo zostały wycofane lub wykluczone z takiego obrotu przed tym dniem, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 9 dotyczące spółek publicznych w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

IX. Zmiany w Ustawie o nieodpłatnej pomocy prawnej

Rozszerzono zakres świadczonej nieodpłatnej **pomocy prawnej** na sprawy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Zgodnie ze zmienionym brzmieniem przepisów,

nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, w tym osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającą innych osób w ciągu ostatniego roku. Osoba uprawniona, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, składa pisemne oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Osoba korzystająca z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej dodatkowo składa oświadczenie o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku. Oświadczenie składa się osobie udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczącej nieodpłatne poradnictwo obywatelskie. W przypadku obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego, stanu epidemii albo wprowadzenia stanu nadzwyczajnego udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego może odbywać się za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość oraz poza lokalem punktu. Do świadczenia pomocy stosuje się odpowiednio przepisy mające zastosowanie do osób, o których mowa w art. 8 ust. 8 ustawy. Przepisu art. 4 ust. 2 nie stosuje się.

Data wejścia w życie Ustawy: 16 maja 2020 r. (z wyjątkiem wybranych przepisów wskazanych w ustawie)

Poniżej link do Ustawy:

<https://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000875>

2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii

Rozporządzenie uchyla rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 878 i 904).

Rozporządzenie reguluje kwestie związane z ograniczeniami określonego sposobu przemieszczania się oraz obowiązków poddania się kwarantannie i testom diagnostycznym w kierunku SARS-CoV-2, ograniczeniami funkcjonowania określonych instytucji lub zakładów pracy, czasowymi ograniczeniami określonych zakresów działalności przedsiębiorców oraz obowiązku wykonania określonych zabiegów sanitarnych, zakazu organizowania widowisk i innych zgromadzeń ludności, nakazu udostępnienia nieruchomości, lokali i terenów przewidzianych planami przeciwepidemicznymi, nakazu określonego sposobu przemieszczania się oraz obowiązku stosowania środków profilaktycznych.

Zgodnie z par. 18 ust. 1 pkt 2 lit. c Rozporządzenia, do odwołania nakłada się obowiązek zakrywania, przy pomocy odzieży lub jej części, maski, maseczki, przyłbicy albo kasku ochronnego,, o którym mowa w art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym, w zakładach pracy oraz w budynkach użyteczności publicznej przeznaczonych **na potrzeby obsługi bankowej**. Do odwołania zakazuje się organizowania zgromadzeń w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. - Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2019 r. poz. 631), z wyłączeniem zgromadzeń organizowanych na podstawie zawiadomienia, o którym mowa w art. 7 ust. 1, art. 22 ust. 1 albo decyzji, o której mowa w art. 26b ust. 1 tej ustawy, przy czym maksymalna liczba uczestników nie może być większa niż 150 osób (*ust.1*).

Do odwołania zakazuje się organizowania innych niż określone w ust. 1 imprez, spotkań i zebrań niezależnie od ich rodzaju, z wyłączeniem spotkań do 150 osób. Przyjęcia ślubne, konsolacje lub

przyjęcia komunijne, a także inne przyjęcia okolicznościowe mogą być organizowane - od dnia 6 czerwca 2020 r., obowiązku, o którym mowa w § 18 ust. 1, nie stosuje się (*ust. 9*).

Data wejścia w życie Rozporządzenia: 30 maja 2020 r. (z wyjątkiem wybranych przepisów wskazanych w Rozporządzeniu).

Poniżej link do Rozporządzenia:

<http://dziennikustaw.gov.pl/D2020000096401.pdf>

3. Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie systemu instytucji i rozwoju

Polski Fundusz Rozwoju S.A. (PFR), jest zgodnie z art. 2 pkt 8 lit. b ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym, spółką realizująca misję publiczną. Już na mocy obowiązujących przepisów ustawy o systemie instytucji rozwoju, PFR-owi może być powierzone wykonywanie zadań powierzonych przez organy administracji rządowej, inne jednostki wykonujące zadania publiczne lub jednostki samorządu terytorialnego. Zgodnie z uzasadnieniem do ustawy, Polski Fundusz Rozwoju S.A. (PFR) powinien aktywnie włączyć się w zwalczanie sytuacji kryzysowych spowodowanych wirusem COVID-19. W ogłoszonych przez Radę Ministrów założeniach Programu tarczy antykryzysowej w związku z COVID-19, PFR został wymieniony jako jeden z głównych podmiotów odpowiedzialnych za realizację tego programu. W nowelizacji ustawy o systemie instytucji rozwoju przewidziano rozwiązania umożliwiające pełny udział PFR w działaniach podejmowanych w związku ze zwalczaniem sytuacji kryzysowych spowodowanych COVID-19. W nowym art. 11 ust. 1a określony został przedmiot działalności PFR, zaś w art. 11 ust. 2 pkt 1 zrezygnowano ze wskazania, że PFR wykonuje działania powierzone przez władze publiczne tylko w zakresie inwestycji kapitałowych.

Zmiany w przepisie art. 12 mają na celu wyraźne oddzielenie udzielania przez PFR finansowania przedsiębiorcom, które stanowi pomoc publiczną. Zgodnie z nowym brzmieniem przepisów Polski Fundusz Rozwoju udziela finansowania, w szczególności mikroprzedsiębiorcom oraz małym i średnim przedsiębiorcom spełniającym warunki określone w załączniku I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. Finansowanie, o którym mowa powyżej stanowiące pomoc państwa spełniającą przesłanki określone w art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, przeznacza się na: inwestycje, w tym inwestycje kapitałowe, wspieranie przedsiębiorców, ochronę środowiska naturalnego, badania, rozwój oraz innowacje, szkolenia i doradztwo, rekrutację i zatrudnienie pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji i pracowników niepełnosprawnych, zapobieganie lub naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi, innymi sytuacjami kryzysowymi, w tym rozprzestrzenianiem się COVID-19, przedsięwzięcia o charakterze społecznym w zakresie transportu na rzecz mieszkańców regionów oddalonych, infrastrukturę szerokopasmową, kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego, infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną, infrastrukturę lokalną.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 13 ust. 1 PFR udziela finansowania przez: obejmowanie lub nabywanie udziałów, akcji, warrantów subskrypcyjnych, obligacji, wierzytelności oraz przystępowanie do spółek osobowych; udzielanie pożyczek, gwarancji oraz poręczeń. PFR może udzielać finansowania bezpośrednio lub za pośrednictwem osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej lub instytucji wspólnego inwestowania mających siedzibę za granicą w rozumieniu przepisów ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, których przedmiotem działalności jest

dokonywanie czynności, o których mowa powyżej.

W ustawie przewidziano dodanie przepisu art. 21a, na podstawie którego Rada Ministrów, w związku ze skutkami COVID-19, może powierzyć Polskiemu Funduszowi Rozwoju realizację rządowego programu udzielania przedsiębiorcom wsparcia finansowego, w szczególności w formach, o których mowa w art. 13 ust. 1, lub w formach bezzwrotnych.

Zgodnie z art. 21b, w 2020 r. minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może przekazać Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. (ARP) skarbowe papiery wartościowe na dofinansowanie zadań, o których mowa w art. 21 ustawy. Łączna wartość nominalna zobowiązań z tytułu wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych przekazanych ARP wynosi nie więcej niż 1 700 000 000 zł. Jak wskazano w uzasadnieniu, Przekazanie skarbowych papierów wartościowych zwiększy potencjał finansowy ARP w obliczu możliwego spowolnienia gospodarczego, którego ryzyko pojawiło się wraz z rozprzestrzenieniem się koronawirusa SARS-CoV-2 i powodującej przez niego choroby COVID-19. Środki uzyskane przez ARP mają być przeznaczone na stworzenie mechanizmu regwarancji umów leasingowych zawartych przez przedsiębiorców. Ponadto, przewidziano, że minister właściwy do spraw budżetu określi, przez wydanie listu emisyjnego, warunki emisji skarbowych papierów wartościowych oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających.

Data wejścia w życie Ustawy: 1 kwietnia 2020 r.

Poniżej link do Ustawy:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000569>

4. Projekt Ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw

Celem projektu jest dokonanie zmian w krajowym porządku prawnym w związku z wejściem w życie regulacji prawnych Unii Europejskiej, tj. Rozporządzenia CRR II i Dyrektywy CRD V.

Zmiany w zakresie rozporządzenia **CRR II** dotyczą między innymi:

- wiążącego wskaźnika dźwigni, który uniemożliwi instytucjom stosowanie nadmiernej dźwigni,
- wiążącego wskaźnika stabilnego finansowania netto (NSFR), który uzupełni wzmocnione profile finansowania instytucji i będzie stanowił zharmonizowany standard służący określeniu wysokości stabilnych i długoterminowych źródeł finansowania,
- nowych wymogów w zakresie całkowitej zdolności do pokrycia strat, w przypadku globalnych instytucji i znaczeniu systemowym (zgodnie, z którymi instytucje te będą zobowiązane do posiadania zwiększonych zdolności pokrycia strat i dokapitalizowania),
- uwzględnienia w większym stopniu ryzyka dla instytucji, które na znaczną skalę prowadzą obrót papierami wartościowymi i instrumentami pochodnymi, co pozwoli unikać zbyt dużej rozbieżności tych wymogów, która nie wynika z profili ryzyka instytucji.

Zmiany wynikające z dyrektywy **CRD V** dotyczą między innymi:

- zatwierdzania finansowych spółek holdingowych i finansowych spółek holdingowych o działalności mieszanej,
- obowiązku posiadania pośredniej unijnej jednostki dominującej w przypadku, gdy co najmniej dwie instytucje z siedzibą w Unii wchodzi w skład tej samej grupy z państwa trzeciego, a całkowita wartość aktywów w Unii grupy z państwa trzeciego wynosi co najmniej 40 mld euro,
- stosowania przez instytucje standardowej metodyki i uproszczonej standardowej metodyki oceny ryzyka stopy procentowej (oprócz dotychczas funkcjonującego systemu zarządzania ryzykiem),

- zwolnienia małych instytucji oraz pracowników otrzymujących niskie wynagrodzenie zmienne ze stosowania polityki wynagrodzeń,
- obowiązku dostarczenia przez podmiot składający wniosek o zezwolenie na utworzenie banku, oprócz dotychczas wymaganych dokumentów, także informacji o podmiotach należących do tej samej grupy oraz o powiązaniach w ramach grupy,
- upoważnienia dla organu właściwego do odwołania członka organu zarządzającego instytucji, w przypadku gdy dana osoba nie spełnia wymogów niezbędnych do pełnienia danej funkcji,
- umożliwienia organowi nadzoru nałożenia na podmiot nadzorowany dodatkowych obowiązków sprawozdawczych lub zwiększenia ich częstotliwości, dodatkowe obowiązki będą mogły być nałożone tylko w przypadku gdy będą odpowiednie i proporcjonalne z punktu widzenia celu, w którym będą wymagane, a żądane informacje nie będą mogły być tożsame z informacjami przekazywanymi z innych tytułów,
- rozszerzenia katalogu podmiotów, którym udzielenie określonych informacji nie stanowi naruszenia tajemnicy zawodowej,
- uelastycznienia bufora ryzyka systemowego,
- zmiany maksymalnego poziomu bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) z 2% do 3%. Za zgodą Komisji Europejskiej, będzie możliwość ustanowienia bufora O-SII w wysokości przekraczającej 3%,
- w odniesieniu do bufora globalnych instytucji o znaczeniu systemowym (G-SII) – rozszerzenia dotychczasowej definicja G-SII przez dodanie przepisu, zgodnie z którym G-SII jest też grupa, na której czele stoi unijna instytucja dominująca, unijna dominująca finansowa spółka holdingowa lub unijna dominująca finansowa spółka holdingowa o działalności mieszanej,
- ograniczenia dotyczącego wypłat zysków w razie niespełniania wymogu bufora wskaźnika dźwigni.

Projekt przewiduje zmiany w ustawie – Prawo bankowe oraz w ustawach: o Banku Gospodarstwa Krajowego, o obrocie instrumentami finansowymi, o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Zgodnie z art. 9 projektu ustawy, wejdzie ona w życie z dniem **29 grudnia 2020 r.**, z uwzględnieniem wyjątków określonych w tym przepisie.

Poniżej link do projektu Ustawy:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12332403>

5. Projekt Ustawy o zmianie Ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

Projekt ustawy ma przede wszystkim na celu implementację przepisów *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/843 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniającej dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz zmieniającej dyrektywę 2009/138/WE i 2013/36/UE.*

Termin implementacji przepisów ww. dyrektywy 2018/843 nałożony na państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE) został określony na **10 stycznia 2020 r.**

Najważniejsze zmiany w projekcie ustawy dotyczą między innymi: doprecyzowania listy instytucji obowiązanych, uszczegółowienia niektórych definicji, m. in. beneficjenta rzeczywistego, państwa członkowskiego oraz grupy, rozszerzenia zakresu gromadzonych przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (GIIF) statystyk, uszczegółowienia zasad dotyczących stosowania przez instytucje obowiązane środków bezpieczeństwa finansowego, a także działań podejmowanych przez nie w zakresie relacji związanych z państwami trzecimi wysokiego ryzyka, doprecyzowania zasad przechowywania przez instytucje obowiązane dokumentów i informacji uzyskanych w wyniku

stosowania środków bezpieczeństwa finansowego, obowiązku publikacji i aktualizacji przez państwa członkowskie UE wykazu stanowisk i funkcji publicznych, które zgodnie z prawem krajowym kwalifikują się jako eksponowane stanowiska polityczne, wprowadzenia mechanizmów weryfikacji danych zawartych w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR), rozszerzenia katalogu sankcji nakładanych za naruszenia przez instytucje obowiązane obowiązków związanych z przestrzeganiem obowiązków wynikających z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Poniżej link do projektu Ustawy:

<https://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/prace-legislacyjne-rm-i/prace-legislacyjne-rady/wykaz-prac-legislacyjny/r689432627299,Projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-przeciwdzialaniu-praniu-pieniedzy-oraz-finanso.html>

6. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2020 r. w sprawie określenia innych terminów przekazywania Narodowemu Bankowi Polskiemu sprawozdań

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 15zzg ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Zgodnie z tym upoważnieniem, w przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, może określić inne terminy sporządzania, zatwierdzania, przekazywania, dostarczania danych, informacji lub sprawozdań określonych w ustawie – Prawo dewizowe oraz w aktach wykonawczych wydanych na podstawie tej ustawy.

Data wejścia w życie Ustawy: 25 kwietnia 2020 r.

Poniżej link do projektu Rozporządzenia:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000731>

7. Stanowisko UKNF dotyczące zasad przesunięcia terminu odbycia zwyczajnego walnego zgromadzenia z art. 395 §1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych w związku z wejściem w życie regulacji prawnych związanych z COVID-19

W związku ze zmianami przepisów odnoszących się m. in. do terminu zatwierdzania rocznych sprawozdań finansowych oraz odbywania zwyczajnych walnych zgromadzeń w spółkach akcyjnych, wynikających z wejścia w życie z dniem 31 marca 2020 r. ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie *ustawy o COVID-19—KNF odniósł się do kwestii dotyczących: terminu zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego jednostki oraz terminu WZ, Uchwał, które może podejmować przesunięte WZ.*

Poniżej link do stanowiska:

https://www.knf.gov.pl/o_nas/komunikaty?articleId=69776&p_id=18

8. Komunikat ws. „odmrożenia” terminów w postępowaniach administracyjnych prowadzonych przez Komisję Nadzoru Finansowego

W związku z wejściem w życie ustawy z 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 zwanej dalej „ustawą nowelizującą”, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego informuje, że po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej (tj. od 24 maja 2020 r.) zaczynają swój bieg: terminy przewidziane dla uczestników postępowań administracyjnych (w tym zwłaszcza terminy na skorzystanie z prawa do

złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, czy też skargi do sądu administracyjnego), terminy, które rozpoczęły swój bieg wcześniej, lecz zostały zawieszono.

Poniżej link do projektu Komunikatu:

https://www.knf.gov.pl/o_nas/komunikaty?articleId=69797&p_id=18

9. Komunikat Urzędu KNF ws. raportowania przez banki do BIK informacji dotyczących korzystania z „wakacji kredytowych”

KNF poinformował, że brak jest jakichkolwiek przesłanek merytorycznych lub prawnych, dla których obecne działania pomocowe realizowane w dobie pandemii przez podmioty nadzorowane – w szczególności banki – w zakresie „wakacji kredytowych” miałyby nie podlegać raportowaniu przez kredytodawców do bazy Biura Informacji Kredytowej (BIK).

Poniżej link do Komunikatu:

https://www.knf.gov.pl/o_nas/komunikaty?articleId=69624&p_id=18

10. Stanowisko EBA ws konsumentów i płatności

EBA w pierwszej kolejności zwraca uwagę na rolę i znaczenia prawidłowo działających płatności w rozwiniętych gospodarkach UE. Zapewnienie niezaburzonej dostępności do systemu płatności klientom - zarówno konsumentom jak i przedsiębiorcom - stanowi jedną z najistotniejszych, krytycznych funkcji sektora bankowego, gdyż stanowi podstawę zaufania w obrocie gospodarczym i spowalnia ewentualne negatywne skutki gospodarcze epidemii takie jak zatory płatnicze.

W odniesieniu do płatności EBA zachęca również aby w jak najszerszym zakresie wspierać płatności bezstykowe - z oczywistych powodów higienicznych i epidemicznych. W tym celu EBA zaleca rozważenie skorzystania z wyłączeń od obowiązki prowadzenia silnego uwierzytelnienia, na które pozwalają Regulacyjne Standardy Techniczne. Ponadto, proponowane jest zwiększanie kwoty maksymalnej transakcji bezstykowych bez użycia PIN do maksymalnej wysokości 50 EUR.

Poniżej link do stanowiska:

https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/News%20and%20Press/Press%20Room/Press%20Releases/2020/EBA%20provides%20clarity%20to%20banks%20and%20consumers%20on%20the%20application%20of%20the%20prudential%20framework%20in%20light%20of%20COVID-19%20measures/Statement%20on%20consumer%20protection%20and%20payments%20in%20the%20COVID19%20crisis.pdf